

11. Про деякі питання забезпечення інформаційної взаємодії органу, що здійснює ведення Державного земельного кадастру, та органу державної реєстрації прав : наказ Міністерства юстиції України та Міністерства аграрної політики та продовольства України від 3 грудня 2012 р. № 1779/5/748. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2056-12/print1415991544399499>.

12. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. С. 385.

13. Регламент надання на запити державного реєстратора прав на нерухоме майно інформації про земельні ділянки : наказ Міністерства юстиції України та Міністерства аграрної політики та продовольства України від 3 грудня 2012 р. № 1779/5/748. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2057-12>.

УДК 347.72

ПРИРОДА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Назарчук Оксана Михайлівна,
аспірантка
(Навчально-науковий інститут
«Юридичний інститут»
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна)

Стаття присвячена аналізу природи правового регулювання права акціонерних товариств. Розглянуто особливості правової природи прав акціонерних товариств. Поняття «природа» не є спеціальним юридичним терміном, тому за межами права під природою речей зазвичай розуміють якість або істотну ознаку. Водночас істотною повинна вважатися тільки та ознака, яка визначає поняття, з виключенням якої знищується саме поняття.

Визначення поняття правової природи дозволило відобразити правову характеристику юридичного явища, усвідомити його місце і роль серед інших, виявити «правовий корінь», що неминуче впливає на правову характеристику.

З'ясовано, що відносини між акціонерами й акціонерним товариством відображають системне регулювання таких відносин, яке здійснюється в межах актів законодавства, насамперед відносин між акціонерами й акціонерним товариством, адже в сучасних умовах адекватне правове врегулювання з метою їх упорядкування і розвитку є метою створення умов для системного врегулювання прав акціонерних товариств.

Охарактеризовано юридичний зв'язок між учасниками суспільних відносин, який регулюється нормами права і характеризується наявністю прав та обов'язків. Визначено, що права акціонерів відображають зміст взаємин між акціонерним товариством і його учасниками.

За результатами дослідження автор погоджується з доктринальним підходом, за яким у науці виявлено панівну позицію, щодо якої права акціонерних товариств мають господарсько-правову природу, адже сфера таких відносин перебуває у формуванні

та розширенні, особливо та її частина, учасниками якої є акціонери в акціонерному товаристві.

Ключові слова: правова природа, права акціонерних товариств, акціонерне товариство, акціонери, право на захист, адміністративно-правовий захист прав.

NATURE OF LEGAL REGULATION OF THE RIGHT OF JOINT-STOCK COMPANIES

Nazarchuk Oksana Mikhailivna,
Postgraduate Student
(Educational-Scientific Institute
“The Juridical Institute”
of Vadym Hetman
Kyiv National Economic University,
Kyiv, Ukraine)

The article is devoted to the analysis of the nature of legal regulation of the law of joint-stock companies. Features of the legal nature of the rights of joint-stock companies are considered. The concept of “nature” is not a special legal term, so outside the law in the nature of things usually understand the quality or essential attribute. At the same time, only the attribute that defines the concept, with the exception of which the concept itself is destroyed, should be considered essential.

Definition of the concept of legal nature has allowed to reflect the legal characteristic of a legal phenomenon, to realize its place and role among others, but also to identify the “legal root”, providing an inevitable impact on the legal characteristic.

It is found out that the relations between shareholders and joint-stock company reflect the systemic regulation of such relations, which is carried out within the framework of legislative acts and, above all, the relations between shareholders and joint-stock company, because in modern conditions adequate legal regulation for the purpose of their regulation and development is the purpose of creation of conditions for the systematic regulation of the rights of joint-stock companies.

The legal relationship between the participants of public relations is characterized, which is regulated by the norms of law and is characterized by the presence of rights and obligations. It is determined that the shareholders’ rights reflect the content of mutual relations between the joint-stock company and its participants.

According to the results of the research the author agrees with the doctrinal approach, in the science the dominant position in respect of which the nature of the rights of joint-stock companies has economic and legal nature is found, because the sphere of such relations is in the formation and expansion, especially that part of it, the participants of which are shareholders in the joint-stock company.

Key words: legal nature, rights of joint-stock companies, joint-stock company, shareholders, right to protection, administrative-legal protection of rights.

Постановка проблеми. Людина або інший суб’єкт, стаючи акціонером, набуває векторного спектра прав і обов’язків. Усі вони супроводжують його прагнення зберегти та примножити власне майно.

Тому питання прав людини натеper є найпринциповішою проблематикою внутрішньої та зовнішньої політики всіх держав світової спільноти. Саме стан справ у сфері прав особи, їх практичної реалізації є тим критерієм, за яким оцінюється рівень демократичного розвитку будь-якої держави і суспільства загалом.

Водночас неузгодженими залишаються ще багато норм законодавства, які перманентно стають предметом гострих наукових дискусій та є підґрунтям для подальших теоретико-правових досліджень, а з іншого боку, ще однією спробою роз'яснення чи вдосконалення основних доктринальних підходів у господарському законодавстві.

Стан дослідження. Так, у процесі застосування права до тих чи інших правовідносин виникають суспільні відносини, у нашому випадку – права акціонерних товариств (далі – права АТ), які вже були предметом дослідження відомих вчених, зокрема: право на захист – А.Н. Оленевої [11], Б.В. Дерев'янка, О.Х. Туркот [7], Т.О. Чернадчук [15], права акціонерів – О.В. Гарагонич [9], І.С. Шиткіна [16] та ін. Саме поняття правової природи прав було розглянуто такими дослідниками, як С.С. Алексєєв [3], І.В. Матвєєв [10], А.В. Захаров [8].

Метою статті є визначення, дослідження й аналіз поняття правової природи прав АТ.

Виклад основного матеріалу. На доктринальному рівні важливо визначитися, що ж утворює поняття «правова природа». Адже проведення дослідження правової природи окремого юридичного явища є першим елементом у його процесі, оскільки правова природа властива всім феноменам із правовою якістю.

Поняття «природа» не є спеціальним юридичним терміном. Тому за межами права під природою речей зазвичай розуміють якість або істотну ознаку. Водночас істотною повинна вважатися тільки та ознака, яка визначає поняття, з виключенням якої знищується саме поняття.

Так, С.С. Алексєєв визначає юридичну природу через «юридичні характеристики правового явища, що дозволяють побачити структуру, місце і роль серед інших правових явищ відповідно до його соціальної природи» [3].

У свою чергу, дослідник І.В. Матвєєв виходить із значення самого терміна «природа», під яким зазвичай розуміється сутність, основна властивість чого-небудь. Науковець визначає правову природу, яка визначатиме місце правового явища в системі права з виявленням його специфічних істотних ознак [10].

Так, аналіз правової природи стосовно недійсних угод, за І.В. Матвєєвим, – «визначення їхнього місця в системі юридичних фактів і вказівка на специфічні ознаки недійсних угод, що дозволяють відмежувати їх від інших юридичних фактів» [10].

Більш вузьке визначення правової природи прав дає А.В. Захаров, стверджуючи, що правова природа явища – це, по суті, питання про галузеву приналежність норм, якими ці відносини регламентуються, з метою визначити, які норми «відповідальні» за регулювання даної групи суспільних відносин. Щодо другого поняття «природа», то воно є головним і визначається як сукупність основних якостей, властивостей чого-небудь; суть, сутність [8, с. 48-52]. Отже, можемо погодитися з тим, що це визначення дає підстави стверджувати, що «природа» охоплює основні якості, властивості, суть та сутність явища.

Для більш детального розуміння змісту поняття «природа» постає необхідність з'ясувати зміст таких понять: «якість», «властивість», «суть» і «сутність».

Якість тлумачиться як внутрішня визначеність предмета, яка становить специфіку, що відрізняє його від усіх інших; ступінь вартості, цінності, придатності чого-небудь для його використання за призначенням; та чи інша характерна ознака, властивість, риса кого-, чого-небудь [4].

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» зазначено, що властивість – якість, ознака, характерні для кого-, чого-небудь. Суть – це найголовніше, основне в чому-небудь, зміст, основа. Сутність – це найголовніше, основне, істотне в чому-небудь, суть, сенс, зміст. У свою чергу, сенс є сутністю чого-небудь; значенням; змістом, метою, основним призначенням чого-небудь, а зміст – сутністю, внутрішньою особливістю чого-небудь [4].

Тому визначення правової природи дозволяє не тільки дати правову характеристику юридичного явища, усвідомити його місце і роль серед інших, але і виявити його підставу («правовий корінь»), що неминуче впливає на його правову характеристику.

Питання забезпечення реалізації права і закону завжди гострі в будь-якій державі, адже недостатній адміністративно-правовий захист прав та інтересів суб'єктів господарювання відчувається принагідно важко. За найменшого прояву слабкості держави (чи то на рівні ухвалення неякісних законів, чи то через неякісну роботу правоохоронних органів, чи то через неефективність судової влади та виконавчої дисципліни) значні фінансові ресурси залишають державу, а іноземні інвестиції обходять таку державу та її суб'єктів господарювання [7, с. 5].

Тому правове регулювання суспільних відносин здійснюється шляхом надання прав і покладення обов'язків на суб'єктів, та є найбільш специфічною формою правового впливу забезпечення стабільності в економіці, яка впливає на стабільність у суспільстві.

Розглядаючи реалізацію прав АТ, необхідно зазначити, що безумовний зв'язок пов'язаний з особливостями самої правової природи АТ.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про акціонерні товариства», акціонерами товариства визнаються фізичні і юридичні особи, а також держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, або територіальна громада в особі органу, уповноваженого управляти комунальним майном, які є власниками акцій товариства [1].

Законодавчо-правовий статус суб'єкта господарювання зумовлений особливостями правового механізму його формування, а розгляд потребує звернення до питань реалізації прав акціонерів, результатів комплексного дослідження, зокрема вітчизняних і закордонних наукових розроблень, досвіду нормотворчої та правозастосовчої практики. Як зазначають Б.В. Дерев'янко, О.А. Туркот, «боротьба між старим і новим, з одного боку, є чинником, який сприяє появі численних спорів між учасниками ринкових правовідносин, а з іншого – перемога у цій боротьбі значною мірою залежить від правильного вирішення таких конфліктів, від перемоги в кожному конкретному випадку нових прогресивних принципів і реформаторських тенденцій, визначених правом» [7, с. 4-5].

Отже, право на захист – один з основних елементів будь-якого суб'єктивного адміністративного права. Це нормативно врегульована можливість правомочного суб'єкта застосувати засоби правоохоронного характеру для відновлення порушеного права та застосувати передбачені законом методи для припинення дій, через які право було порушене [14, с. 100-102].

Так, ми погоджуємося з думкою Т.О. Чернадчука, який зазначає, що право на захист – це передбачена законодавством можливість управомоченої особи самостійно застосовувати дозволені або санкціоновані законом юридичні засоби впливу на порушника, або звернутися до відповідного юрисдикційного органу з вимогою спонукати порушника до якоїсь поведінки [15, с. 26-27].

Як доречно зазначає О.М. Вінник, у господарських правовідносинах будь-які конфлікти мають особливе забарвлення, оскільки їх перебіг, з одного боку, суттєво може відбиватися на стані економіки країни загалом, а з іншого – зачіпати інтереси окремих учасників господарських правовідносин або їх груп [5].

Для аналізу самого поняття прав АТ необхідно визначити сутність змісту даного поняття. Зокрема, в юридичній літературі точиться дискусія щодо змісту і застосування права АТ, оскільки підвищення уваги до прав і законних інтересів, деталізація правового регулювання та посилення гарантій їх здійснення та захисту стали вже загальносвітовими тенденціями на терені сучасного розвитку господарювання [12].

Прямого визначення права АТ в законодавстві України не існує, лише в п. 8 ст. 1 Закону України «Про акціонерні товариства» визначено, що корпоративні права –

сукупність майнових і немайнових прав акціонера –власника акцій товариства, які випливають із права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства в разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами [1].

Водночас у постанові Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок видачі небанківським фінансовим установам ліцензії на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків» від 17 серпня 2017 р. № 80 наявне таке визначення: «ланцюг володіння корпоративними правами юридичної особи» – інформація про склад ключових учасників юридичної особи, яка включає інформацію про ключових учасників першого і кожного наступного рівня володіння корпоративними правами юридичної особи [2].

У свою чергу, право на захист належить до адміністративного макрорівня, який забезпечує система державних органів контролю, різноманітні громадські організації, а також саморегулювні організації, які об'єднують професійних учасників та операторів фондового ринку, самостійно виконуючи функції контролю за діяльністю своїх членів, до яких належать, зокрема: Професійна асоціація реєстраторів та депозитаріїв (далі – ПАРД), Українська асоціація інвестиційного бізнесу (далі – УАІБ), Південноукраїнська торговельно-інформаційна система, Позабіржова фондова торговельна система (далі – ПФТС) [14, с. 100-102].

Кожне акціонерне товариство (далі – АТ) більшістю авторів розглядається як «поле битви» багатьох зацікавлених суб'єктів, що змагаються за вплив на визначення цілей АТ та способів їх реалізації, що, у свою чергу, дозволяє найбільш повно задовольнити власні інтереси. Нормативні інтереси й очікування акціонерів щодо діяльності АТ (такі, що визначаються правовими і неформальними нормами ділової поведінки нормальними, звичайними, соціально прийнятими) – прагнення зберегти життєздатність та забезпечити зростання корпоративного потенціалу АТ із метою збереження інвестованого капіталу, підвищення його ринкової вартості й одержання відповідних дивідендів [12].

Далі варто зазначити, що правове регулювання діяльності АТ набуває істотного значення для правильного механізму адміністративно-правового життя держави і суспільства загалом. Звісно, цінність будь-якого суб'єктивного права полягає не стільки в його проголошенні, скільки в можливості його безперешкодної реалізації та/або здійснення.

Під здійсненням прав розуміється вчинення тих дій, можливість яких передбачається змістом відповідних суб'єктивних прав, тобто реалізація змісту суб'єктивного права. Зокрема, сам уповноважений суб'єкт може здійснювати своє право будь-якими способами, що не суперечать закону. Насамперед вони залежать від призначення права.

Так, у правовідносинах власності характер загального правила має здійснення правочинів власними діями уповноваженого суб'єкта щодо володіння, користування і розпорядження майном за утримання третіх осіб від вчинення дій, що перешкоджають здійсненню власником своїх правомочностей. У зобов'язальних правовідносинах інтерес уповноваженої особи задовольняється в основному здійсненням певних дій зобов'язаною особою, як-от: передача товарів, виконання робіт, надання послуги.

Питання забезпечення реалізації права і закону завжди гостро стоять у будь-якій державі, тому господарські відносини є відносинами бінарними, тобто такими, що складаються із двох взаємозалежних елементів, що взаємодіють, – майнових та організаційних [14].

За правовою природою відносини АТ є поєднанням взаємопов'язаних і взаємозумовлених організаційно-господарських та майново-господарських відносин, що

існують у нерозривній єдності, і на підставі цього не можуть бути предметом регулювання різних галузей права – цивільного і господарського [9, с. 130].

Варто погодитися з думкою О.В. Гарагонич, який вважає, що відносини, зокрема відносини між акціонерами й АТ, мають господарсько-правову природу, адже в сучасних умовах сфера таких відносин постійно розвивається і розширюється, особливо та її частина, учасниками якої є акціонери й АТ. Такі реалії вимагають і постійного розвитку правового регулювання відносин між акціонерами й АТ [6, с. 138-139].

Отже, з огляду на господарсько-правову природу, відносини між акціонерами й АТ відображають системне регулювання таких відносин, яке здійснюється в межах актів законодавства, насамперед відносин між акціонерами й АТ, адже в сучасних умовах адекватне правове врегулювання з метою їх упорядкування і розвитку є метою створення умов для системного врегулювання прав АТ.

Наступним за ступенем важливості є питання про класифікацію прав акціонерів. Права акціонерів в юридичній доктрині зазвичай поділяються на особисті (майнові) і немайнові. У зв'язку із цим варто зазначити, що у правовій доктрині занадом немає єдиного погляду щодо класифікації прав учасників АТ, оскільки сучасна і більш рання юридична доктрина містить і іншу класифікацію прав акціонерів.

Теорія природного права давно піддана справедливій критиці. Поділяємо думку, що в сучасному законодавстві та доктрині зміцнилася позиція, згідно з якою держава наділяє суб'єктів правами і (або) визнає за ними права. Про невід'ємність, невідчужуваність від особистості прийнято говорити лише щодо вузького кола нематеріальних благ, особистих немайнових прав, до яких, безумовно, не зводяться права акціонерів, і які не відображають специфіки останніх (наприклад, право на життя). Членські права і права кредитора переплетені настільки тісно (наприклад, право вимагати частину прибутку від підприємницької діяльності АТ, пропорційну кількості належних акцій, тобто зобов'язальне право – право кредитора, похідне від права участі в корпорації), що таке розмежування уявляється штучним. Інші критерії були явно оціночними, суб'єктивними [13].

Так, наприклад, І.С. Шиткіна ділить права акціонерів на три групи: 1) права, пов'язані з участю в управлінні справами АТ; 2) права, пов'язані зі здійсненням контролю над діяльністю органів управління АТ та фінансово-економічним станом АТ; 3) права, пов'язані з розподілом прибутку АТ або частини його майна в разі ліквідації АТ [16].

Отже, як бачимо, дана класифікація відображає становище акціонера як економічного власника АТ, як його учасника, виходячи на проблему формування волі АТ як юридичної особи, лежить в основі механізму захисту прав дрібних акціонерів від свавілля власників контрольних пакетів акцій та захисту прав акціонерів, що володіють великими пакетами акцій, від непрофесіоналізму й утриманських настроїв акціонерів, які зробили незначний вклад у формування майнової бази діяльності АТ.

Однак не можна не зазначити службовий характер цієї класифікації, мобільність права всередині неї залежно від становища акціонера, кількості інших учасників товариства, їхнього майнового стану.

Слушно також виокремлюються натуральні права, «що впливають із самої природи» АТ (право голосу на загальних зборах акціонерів, право на отримання дивідендів і право на отримання ліквідаційної квоти), і випадкові права (усі інші). Цієї класифікації стосується все вищезазначене щодо невід'ємних прав за німецькою доктриною [13, с. 30].

Висновки. Дослідження правової природи поняття прав АТ дозволило дійти висновку, що правові взаємини – юридичний зв'язок між учасниками суспільних відносин, який регулюється нормами права і характеризується наявністю прав та обов'язків.

Тому загальносвітовими тенденціями розвитку прав АТ на сучасному етапі є підвищення уваги до прав і законних інтересам акціонерів, деталізація їх правового

регулювання та посилення гарантій їх здійснення, захисту та соціалізації. Вивчення питання про реалізацію права має теоретичне і практичне значення, оскільки дозволяє не лише глибше пізнати роль права, але і виробити рекомендації з удосконалення його застосування на практиці.

Провівши аналіз довідкових джерел, результатів наукових досліджень, а також нормативно-правових актів, варто погодитися з доктринальним підходом, за яким у науці виявлено панівну позицію, щодо якої природа прав АТ має господарсько-правову природу, адже сфера таких відносин перебуває у формуванні та розширенні, особливо та її частина, учасниками якої є акціонери в АТ.

Список використаних джерел:

1. Про акціонерні товариства : Закон України від 2008 р., у редакції від 1 січня 2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № № 50–51. Ст. 384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 14.04.2019).
2. Про затвердження Положення про порядок видачі небанківським фінансовим установам ліцензії на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків : постанова Правління Національного банку України. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0080500-17> (дата звернення: 14.04.2019).
3. Алексеев С.С. Теория права. Москва : БЕК, 1995. С. 32.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
5. Вінник О.М. Корпоративні конфлікти та зловживання корпоративними правами в акціонерних товариствах: традиційні і інноваційні способи попередження і розв'язання. URL: [http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2012/06/%D0%9E.-%D0%9C.-%D0%92% D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf](http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2012/06/%D0%9E-%D0%9C.-%D0%92% D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf) (дата звернення: 11.04.2019).
6. Гарагонич О.В. Правова природа корпоративних відносин між акціонерами та акціонерним товариством. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. № 3 (30). С. 130–141. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Chcks_2016_3_11.pdf (дата звернення: 12.04.2019).
7. Дерев'янка Б.В., Туркот О.А. Захист прав суб'єктів господарювання : навчальний посібник / за ред. Б.В. Дерев'янка. 2-е вид., переробл. і доповн. МВС України, Донецький юридичний інститут. Львів : Ліга-Прес, 2019. 150 с.
8. Захаров В.А. Создание юридических лиц: правовые вопросы. Москва : Норма, 2002. С. 48-52.
9. Гарагонич О.В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: правова сутність та структура. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 5. С. 130-135.
10. Матвеев И.В. Правовая природа недействительных сделок. Москва : Юрлитинформ, 2002. 176 с.
11. Оленева А.Н. Правовое регулирование отношений акционера и общества-эмитента в связи с раскрытием информации. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/pravovoe-regulirovanie-otnosheniy-aktsionera-i-obschestva-emitenta-v-svyazi-s-raskrytiem-informatsii> (дата звернення: 15.04.2019).
12. Ігнат'єва І.А., Гарафонова О.І. Корпоративне управління. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 600 с.
13. Руднева О.М. Розвиток концепції прав людини під впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів. *Бюлетень міністерства юстиції*. 2010. № 11. С. 30-37.

14. Туркот О.А. Аналіз поняття та обсягу компетенції акціонерних товариств під час захисту від посягань на їх майно та органи управління. *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16-17 лютого 2013 р. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2013. С. 100-102.

15. Чернадчук Т.О. Щодо захисту цивільних прав: деякі аспекти. *Підприємництво, господарство та право*. 2001. № 12. С. 26-27.

16. Шиткина И.С. Корпоративное право. Москва : Волтерс-Клувер, 2010. С. 15.

УДК [346.2+346.545]: 339.9

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ ВІД НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Пасічник Вікторія Віталіївна,
адвокат,
аспірант кафедри державно-правових
та галузевих правових дисциплін
(Київський університет права
Національної академії наук України,
м. Київ, Україна)

У статті автором розглядається сутність адміністративно-правового захисту суб'єктів господарської діяльності України від недобросовісної конкуренції під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності. На думку автора, сутність адміністративно-правового захисту від недобросовісної конкуренції під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності полягає у вжитті Україною в особі її уповноважених органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності відповідних дій та заходів до іноземних суб'єктів господарської діяльності, зокрема здійснення державного впливу України на умови провадження іноземними суб'єктами господарської діяльності зовнішньоекономічної діяльності в Україні, застосування до іноземних суб'єктів господарської діяльності антидемпінгових, компенсаційних, спеціальних та інших заходів.

Автором також визначаються способи адміністративно-правового захисту від недобросовісної конкуренції під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності, серед яких: запровадження режиму ліцензування та квотування зовнішньоекономічних операцій; уживання заходів у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав; заборона окремих видів експорту й імпорту; застосування санкцій за порушення правил здійснення зовнішньоекономічної діяльності: застосування антидемпінгових заходів, застосування компенсаційних заходів, застосування спеціальних заходів, накладення штрафів тощо.

У науковій статті також надається пропозиція визначення в науці адміністративно-права категорії «адміністративно-правовий захист у сфері економічної конкуренції під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності». Під адміністративно-правовим захистом у сфері економічної конкуренції під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності пропонується розуміти адміністративно-процедурну діяльність органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності щодо здійснення адміністративних дій, вжиття заходів правового захисту до іноземних суб'єктів